

KNIŽNIČNÉ SLUŽBY

MEDZIKNIŽNIČNÁ VÝPOŽIČNÁ SLUŽBA V KIS VIRTUA NA PRÍKLADE SLOVENSKEJ NÁRODNEJ KNIŽNICE

PhDr. Darina Janovská*

Slovenská národná knižnica (SNK) vystupuje v **medziknižničnej výpožičnej službe (MVS)** ako žiadajúca i požiadaná knižnica. Riadi sa *Zásadami medziknižničnej výpožičnej služby*, ktoré má vystavené na svojej webovej stránke.

SNK AKO POŽIADANÁ KNIŽNICA

TYPY DOKUMENTOV POŽIČIAVANÉ ŽIADAJÚCEJ KNIŽNICI

Podľa zásad MVS možno žiadať inú knižnicu o výpožičku MVS iba vtedy, keď kniha, ktorú žiada čitateľ, nie je vo fonde žiadajúcej knižnice, je stratená alebo nie je určená na absenčnú výpožičku (napr. je v študovni). SNK pri uplatnení zásad reciprocity požičiava aj knihy zo študovne, no len v prípade, že tieto knihy nemá žiadna knižnica na portáli Slovenská knižnica.

V rámci MVS sa požičiava odborná literatúra definovaná ako trieda exemplára *Vypožičateľné* a beletria na študijné účely, definovaná ako *Vypožičateľné (beletria)*. Z netypických foriem kníh sa požičiavajú knihy s voľnými listami, ktoré sa však pred výpožičkou zrátajú.

V MVS sa nepožičiavajú tieto typy dokumentov:

- staré tlače vydané do roku 1918 (SNK ponúka možnosť xeroxových alebo digitálnych kópií),
- dokumenty z národného konzervačného fondu (v online katalógu označené ako *Simplikáty*); ak z nich nemáme ďalší výtlačok, pri voľných dokumentoch (pri ktorých uplynula ochranná lehota) ponúkame možnosť výpožičky kópie, ktorá je po vrátení zaradená do fondu,
- viazané ročníky novín a časopisov,
- jednolistové tlače, tlače do 10 strán a mapy,
- netypizované knihy s pomôckami na čítanie,
- normy,
- audiovizuálne dokumenty, elektronické dokumenty (textové CD), zvukové dokumenty (zvukové CD a audioknihy), a to ani vtedy, keď sú prílohou tlačeného dokumentu.

* Slovenská národná knižnica, Martin
e-mail: darina.janovska@snk.sk

ŽIADANKY MVS

SNK akceptuje všetky štyri typy žiadanky MVS.

Online žiadanka je pre knižnice s KIS VIRTUA i ďalšie knižnice s prístupom na internet jediným typom akceptovanej žiadanky pod podmienkou, že sa požadovaná publikácia nachádza v online katalógu SNK. Jej výhody sú zrejmé: žiadajúca knižnica vidí v online katalógu status požadovaného dokumentu (*voľný, rezervovaný, požičaný do*) a bibliografické údaje požadovaného dokumentu sú vždy správne.

Elektronická žiadanka je webový formulár vystavený na ľavej strane online katalógu SNK. Zásady jej využívania boli schválené v roku 2000 a podľa návodu uvedeného na webovej stránke SNK si ju vytvorila väčšina knižníc s KIS VIRTUA. SNK poskytuje elektronickú žiadanku na objednávanie výpožičky MVS a ďalšiu na objednanie xeroxovej alebo digitálnej kópie. O výpožičku možno žiadať týmto spôsobom len vtedy, keď požadovaná kniha nie je v online katalógu SNK. Pri objednávke kópie článku (napr. zo zborníka) treba použiť žiadanku na kópiu, nie žiadanku na výpožičku, v čom robia knižnice často chybu. Pri žiadanke na kópiu sa pre potreby fakturácie vyžaduje aj uvádzanie IČO, DIČ a čísla účtu žiadajúcej knižnice (obrázok 1).

Elektronická žiadanka obsahuje všetky údaje o žiadajúcej knižnici, ktoré sú potrebné na registráciu v databáze čitateľov požiadanej knižnice, preto je jej použitie pred prvou žiadosťou o výpožičku cez online katalóg požiadanej knižnice povinné. Po zaregistrovaní dostane žiadajúca knižnica elektronickou poštou identifikačné údaje, ktoré sú potrebné na použitie online žiadanky.

Ani online žiadanka ani elektronická žiadanka sa nedajú postúpiť do ďalšej knižnice. Táto nevýhoda sa dá ľahko prekonať, pretože pri nevybavení žiadanky (napr. pre stratu knihy, ktorá nie je vyznačená v online katalógu) je žiadajúca knižnica informovaná elektronickou poštou a následne môže požiadať o výpožičku inú knižnicu.

Objednávka MVS zaslaná elektronickou poštou sa v SNK bežne akceptuje, hoci podľa zásad použitia tohto typu žiadanky platí, že žiadajúca knižnica by sa mala najprv informovať, či požiadaná knižnica túto formu žiadanky prijíma. SNK prijíma tento typ žiadanky pre výpožičky i kópie, pričom žiadajúca knižnica môže uviesť naraz aj viac titulov.

English Mapa stránok RSS Spýtajte sa knižnice FAQ Kontakty Hľadaj výraz Hľadaj

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA

Vyhľadajte stránku
Postať upozornenie

Úvod : Služby knižnice : Formuláre pre služby

Žiadamka na MVS - knihy

Objednávka na zakúpenie dokumentu do Univerzálnej študovne | Žiadamka na MVS - knihy | Žiadamka na MVS - xerokópia článku | Žiadamka na kopírovacie služby

Údaje označené hviezdikou sú povinné!

Názov a adresa žiadajúcej inštitúcie: *

Typ inštitúcie: *

Číslo účtu / kód banky: *

Adresa pre vystavenie faktúry:
(ak je iná ako poštová adresa)

IČO: *

DIČ: *

Telefón: *

Fax:

e-mail: *

Číslo žiadanky žiadajúcej inštitúcie: *

Meno čitateľa:

Dátum aktuálnosti požiadavky: *

Údaje o knihe:

Autor: *

Názov: *

Miesto a rok vydania: *

ISBN:

Ak je kniha požičaná, žiadame o rezerváciu: *

Ak kniha nie je v knižniciach SR, žiadame o výpožičku MMVS:
(s úhradou poplatkov v súlade s cenníkom poplatkov SNK)

Žiadamku odoslal (meno a priezvisko): *

Poznámka:

English Mapa stránok RSS Spýtajte sa knižnice FAQ Kontakty Hľadaj výraz Hľadaj

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA

Vyhľadajte stránku
Postať upozornenie

Úvod : Služby knižnice : Formuláre pre služby

Žiadamka na MVS - xerokópia článku

Objednávka na zakúpenie dokumentu do Univerzálnej študovne | Žiadamka na MVS - knihy | Žiadamka na MVS - xerokópia článku | Žiadamka na kopírovacie služby

Údaje označené hviezdikou sú povinné!

Názov a adresa žiadajúcej inštitúcie: *

Typ inštitúcie: *

Číslo účtu / kód banky: *

Adresa pre vystavenie faktúry:
(ak je iná ako poštová adresa)

IČO: *

DIČ: *

Telefón: *

Fax:

e-mail: *

Číslo žiadanky žiadajúcej inštitúcie: *

Meno čitateľa:

Názov časopisu (zdrojového dokumentu): *

Ročník: *

Rok: *

Číslo: *

Autor článku: *

Názov článku: *

ISSN:

Strany: *

Ak časopis nie je v knižniciach SR, žiadame o zabezpečenie xerokópie cez MMVS: *
(s úhradou poplatkov v súlade s cenníkom poplatkov SNK)

Xerokópie požadujeme zaslať (spôsob): *

Dátum aktuálnosti požiadavky: *

Žiadamku odoslal (meno a priezvisko): *

Poznámka:

Obrázok 1 Žiadamka na výpožičku MVS a žiadamka na kópiu MVS

KNIŽNIČNÉ SLUŽBY

Klasická papierová žiadanka MVS sa akceptuje iba pri knižniciach, ktoré nemajú prístup na internet. Ich počet je už v súčasnosti minimálny. SNK im posielala aj informáciu o prípadnom postúpení žiadanky do inej knižnice.

Problémom všetkých žiadaní, okrem online, je časté uvádzanie nesprávnych alebo neoverených bibliografických údajov, hoci internet poskytuje žiadajúcej knižnici veľa možností na ich overenie. Nie všetci pracovníci MVS sa však správajú takto profesionálne a svoju povinnosť prenášajú na SNK, prípadne na inú požadovanú knižnicu.

REGISTRÁCIA ŽIADAJÚCEJ KNIŽNICE V KIS VIRTUA

Žiadajúca knižnica je v databáze čitateľov zaregistrovaná ako **typ čitateľa OR** (organizácia) s týmito výpožičnými parametrami:

- typ dokumentov požičiavaných v MVS (tzv. triedy exemplárov),
  - dĺžka výpožičnej lehoty,
  - počet predĺžení,
  - generovanie pripomienok a upomienok a pokuty.
- Registrácia spočíva v zápise žiadajúcej knižnice do pripravenej šablóny registračného formulára vo formáte MARC (obrázok 2). Do formulára sa zapisujú tieto údaje:
- identifikačné údaje žiadajúcej knižnice – čiarový kód a heslo, ktoré sa po uzatvorení formulára dostane do zakódovanej podoby (tag 015),

- typ čitateľa (tag 030),
- názov knižnice (k dispozícii sú dve podpolia pre ďalšie prípadné názvy) a skratka požiadanej knižnice, v ktorej je žiadajúca knižnica zaregistrovaná (tag 110),
- adresa knižnice a číslo mobilu kontaktnej osoby (tag 270),
- adresa elektronickej pošty žiadajúcej knižnice (tag 271),
- poznámky (tag 500).

Identifikačné údaje (čiarový kód a heslo), typ čitateľa, názov knižnice a jej adresa sú povinné údaje. Ak niektorý údaj nie je uvedený, systém knižnicu nezaregistruje a záznam sa dostane do tzv. chybového stavu.

Ostatné údaje dodáva softvér:

- celkový počet výpožičných transakcií žiadajúcej knižnice v požiadanej knižnici (tag 032),
- identifikácia pracovníka požiadanej knižnice, ktorý zaregistroval žiadajúcu knižnicu alebo vstúpil do záznamu (tag 039),
- dátum registrácie žiadajúcej knižnice, dátum skončenia platnosti jej registrácie, dátum jej eventuálneho vymazania z databázy čitateľov požiadanej knižnice (päť rokov od dátumu skončenia platnosti registrácie) a dátum poslednej aktivity žiadajúcej knižnice (tag 042).

Tag	Value
007	p
008	00000000000000000000000000000000
008	201209140 10011110
015	17P0024451 1c 868ed1c54e016c51786cd302f5e9c6e0
030	1a OR
032	1a 6
042	1a 201209141036 1b 201309141036 1c 201809131036 1d 201209180928
110	2 1a Slovenská národná knižnica, Martin 1b MVS 1c SNK
245	1a ORGANIZÁCIA
247	1 1a Martin-(1-OSNK) Slov.nár.kniž. 1b 10000
248	1 1a Martin-(1-OSNK) Slov.nár.kniž. 1b 10000
270	1 1a Nám. J.C.Hronského 1 1b Martin 1c 036 01 1k 0908123456 17 t
271	1 1a mvs@snk.sk
500	0 3 1a 043/2451469

Obrázok 2 Registračný formulár

ČITATEĽSKÝ PREUKAZ ŽIADAJÚCEJ KNIŽNICE

Každá požiadaná knižnica vrátane SNK musí po zaregistrovaní žiadajúcej knižnice vytvoriť jej čitateľský preukaz s identifikačnými údajmi, ktoré sa používajú pri registrovaní výpožičky žiadajúcej knižnice (obrázok 3).

V SNK sa používa čitateľský preukaz s týmito údajmi:

- názov a adresa knižnice,
- dátum registrácie a preregistrácie,
- heslo a nalepený štítok s čiarovým kódom nevyhnutným na registráciu výpožičky (ako heslo sa používajú prvé štyri čísla z PSČ knižnice doplnené dvoma nulami).

Ak si žiadajúca knižnica zmení heslo, musí to oznámiť požiadanej knižnici, aby sa mohla pri nahlásenom probléme dostať cez OPAC KIS VIRTUA do konta žiadajúcej knižnice. Čitateľské preukazy sa radia do kartotéky spolu s vytlačenou prihláškou z KIS VIRTUA, za ktorú sa zakladajú všetky žiadanky MVS žiadajúcej knižnice bez ohľadu na ich typ.

PRIHLÁŠKA	036011	Page 1 18. 9. 2012 9:36:48
Patron MARC Records from Single Record (see below) All Records		
Čiarový kód čitateľa:	17P0024451	
Meno organizácie:	Slovenská národná knižnica, Martin MVS	
Typ čitateľa:	ORGANIZÁCIA	
Domovská knižnica:	Martin-(1-0SNK) Slov.nár.kniž. -- code: 10000	
Adresa:	Nám. J.C.Hronského 1, Martin, 036 01	
Email:	mvs@snk.sk	
Poznámky:	043/2451469	
Platnosť:	201309141036	

Obrázok 3 Čitateľský preukaz + prihláška

EVIDENCIA ŽIADANIEK ŽIADAJÚCEJ KNIŽNICE

SNK vedie podrobnú evidenciu žiadaniek MVS, a to osobitnú pre výpožičky a osobitnú pre kópie. Dôvod je praktický – vybavovanie výpožičiek a kópií pre žiadajúcu knižnicu je rozdelené medzi dve pracovníčky.

Evidencia žiadaniek obsahuje tieto údaje:

- poradové číslo žiadanky,
- dátum prijatia žiadanky MVS,
- názov žiadajúcej knižnice,
- názov knihy (článku, periodika),
- spôsob vybavenia žiadanky (pri výpožičke – signatúra knihy, pri kópiách – počet kópií),
- postúpenie do inej knižnice,
- postúpenie na MMVS,
- vrátenie žiadanky žiadajúcej knižnici a i.),
- dátum vybavenia žiadanky (dátum odoslania výpožičky/kópie do žiadajúcej knižnice), pri kópiách aj spôsob platby žiadajúcej knižnice a požadovaný poplatok.

REGISTRÁCIA VÝPOŽIČKY MVS

Online žiadanka na výpožičku MVS sa tlačí priamo na výpožičnom pulte spolu so žiadankami individuálnych

čitateľov SNK. Pri inom type žiadanky musí urobiť online žiadanku pracovníčka zodpovedná za výpožičky žiadajúcej knižnici, čomu často predchádza zisťovanie správnych bibliografických údajov a konzultácia so žiadajúcou knižnicou. Po prinesení kníh z depozitu sa žiadajúcej knižnici zaregistruje výpožička a žiadajúca knižnica má možnosť získať informáciu o dátume vrátenia vo svojich *Aktivitách* v OPAC KIS VIRTUA.

Výpožičná lehota pre výpožičky MVS je nastavená na 40 dní, pri beletrii na 30 dní. Žiadajúca knižnica si môže požičať naraz maximálne 50 dokumentov, pričom počet žiadaniek je neobmedzený. Kým u bežných čitateľov SNK nie je možné zadať online žiadanku na výpožičku, ak majú v danom momente výpožičky s prekročenou výpožičnou lehotou, prípadne neuhradené poplatky, pre knižnicu ako osobitný typ čitateľa tento zákaz nastavený nie je.

Dĺžka vybavenia žiadanky MVS v SNK závisí od typu žiadanky. Online žiadanky sa vybavujú do dvoch dní, iné typy žiadaniek, pri ktorých treba overovať bibliografické údaje, do piatich dní.

Pri žiadankách na kópie trvá vybavenie viac ako päť dní, pretože poskytnutie kópie si vyžaduje viac práce ako poskytnutie výpožičky. Problémom je skutočnosť,

že o kópiu článku nemožno žiadať na online žiadanke čiže údaje uvádzané v ostatných typoch žiadaniek MVS sú často nepresné a ich doplnenie si vyžaduje nemálo úsilia. Pracovníčka zodpovedná za poskytovanie kópií v MVS spolupracuje v tejto oblasti s viacerými oddeleniami Sekcie služieb – s pracoviskom kopírovacích služieb pri xeroxových kópiách väčšieho rozsahu, s pracoviskom digitálnych služieb pri digitálnych kópiách na CD, s mikrofilmovou študovňou pri xeroxových alebo digitálnych kópiách článkov z mikrofilmov a digitálne kópie menšieho rozsahu si zhotovuje i sama. V porovnaní s výpožičkami MVS musí pripravovať aj podklady na fakturáciu a ak žiadajúca knižnica neuviedla potrebné údaje (IČO, DIČ, číslo účtu), musí ich následne zisťovať. Preto je optimálny termín vybavenia žiadanky na kópiu v MVS 15 dní.

REZERVÁCIA VYPOŽIČANÉHO DOKUMENTU

Pri online žiadanke si žiadajúca knižnica rezervuje výpožičku sama. Na ostatných typoch žiadanky sa požiadavka na rezerváciu vyznačuje. Dĺžku rezervácie má každá knižnica nastavenú podľa svojich potrieb, v SNK sú to tri mesiace. Po troch mesiacoch stráca žiadanka na rezerváciu platnosť a žiadajúca knižnica ju musí v prípade potreby opakovať. SNK pravidelne kontroluje v klientovi KIS VIRTUA platnosť rezervácií a v aktivitách žiadajúcej knižnice ruší neplatné rezervácie.

AKTIVITY ŽIADAJÚCEJ KNIŽNICE

Každá knižnica s KIS VIRTUA vrátať SNK registruje výpožičné transakcie v *Aktivitách* žiadajúcej knižnice v klientovi KIS VIRTUA v týchto kategóriách:

- *Vypožičané* (čiarový kód vypožičanej publikácie, názov, dátum výpožičky a vrátenia, počet predĺžení),
- *Upomienka* (čiarový kód vypožičanej publikácie, názov, dátum výpožičky a vrátenia, počet upomienok).

V obidvoch uvedených kategóriách sa nerozlišuje medzi nerezervovanými výpožičkami a výpožičkami rezervovanými iným čitateľom, pretože súčasná verzia KIS VIRTUA 2010_3_1 to neumožňuje. Po uplynutí stanovenej výpožičnej lehoty softvér sám preradí dokument z kategórie *Vypožičané* do kategórie *Upomienka*. V ďalšej verzii, ktorej upgrade sa momentálne pripravuje, budú už nerezervované a rezervované výpožičky odlišené.

- *Nevybavené* – dokumenty objednané online, ale ešte nepožičané žiadajúcej knižnici a dokumenty rezervované žiadajúcou knižnicou,
- *Vyzdvihnutie* – vrátené dokumenty rezervované žiadajúcou knižnicou.

VRACANIE DOKUMENTOV

Transakcia vrátenia sa realizuje ihneď po otvorení balíka s výpožičkou MVS. SNK posielala knižniciam aj potvrdenie o vrátení, no na žiadosť knižníc už od toho odstúpila. Knižnice si totiž môžu overiť vrátenie v aktivitách vo svojom konte v OPAC KIS VIRTUA.

PREPRAVA POŠTOU

Pri odosielaní výpožičky MVS do žiadajúcej knižnice sa do balíka prikladá **dodací list** s uvedením počtu dokumentov v balíku, ich názvov a signatúry. Balík do 2 kg sa posielajú doporučené. Za nedodanie doporučenej zásielky alebo zničenie jej obsahu pošta poskytuje náhradu škody vo výške dvadsaťnásobku ceny za službu. Balíky s vyššou hmotnosťou sa poisťujú na 30 € alebo 250 € (možná je ešte poistná suma na 500 €).

To isté sa žiada od vracajúcej knižnice. Vracajúca knižnica musí priložiť **vlastný dodací list**, nie dodací list, ktorý posielajú SNK s výpožičkami, pretože vypožičané knihy sa nevracajú naraz, resp. v balíku sú často aj knihy požičané v inom termíne. Nie všetky knižnice túto praktickú požiadavku rešpektujú. Zvyčajne ju začnú rešpektovať až vtedy, keď sa vyskytne problém. Platí to aj pre vracanie kníh ako doporučenú a poistenú zásielku.

Pri odosielaní kópií sa musí vypočítať výška poštovného v závislosti od hmotnosti zásielky, preto má na pracovisku MVS svoje miesto príručná váha.

K zásielkam kníh a kópií sa v SNK prikladá aj štítok s adresou, ktorú na expedícii prilepia na balík.

UPOMIENKY

V SNK sa v maximálnej miere využívajú možnosti, ktoré poskytuje KIS VIRTUA. Sedem dní pred uplynutím výpožičnej lehoty sa na elektronickú adresu žiadajúcej knižnice posielajú **pripomienky**, ktoré informujú knižnicu o blížiacom sa konci výpožičnej lehoty. Knižnica má teda možnosť osloviť čitateľa, pre ktorého knihu požičala, a požiadať ho o vrátenie výpožičky MVS.

Upomienky sa posielajú v periodicite 14 dní – prvá na druhý deň po skončení výpožičnej lehoty, druhá po 14 dňoch a riaditeľská po ďalších 14 dňoch. Upomienky systém generuje a posielajú priamo na elektronickú adresu knižnice. Pracovníčka zodpovedná v SNK za MVS do žiadajúcej knižnice dostáva každodenne na svoju elektronickú adresu zoznam knižníc, ktorým bola zaslaná upomienka, pričom tretiu (riaditeľskú) upomienku tlačí a posielajú bežnou poštou. Prvá a druhá upomienka sa tlačí iba vtedy, keď knižnica nemá elektronickú adresu. Pri prvej a druhej upomienke SNK nežiada od žiadajúcej knižnice žiadny poplatok. Vzhľadom na časté neskoré vracanie požičaných kníh však SNK musela pristúpiť pri riaditeľskej upomienke k požiadavke uhradiť pokutu od žiadajúcej knižnice, ktorej výšku po vrátení požičanej publikácie vypočíta softvér. SNK zároveň odporúča všetkým knižniciam ozvať sa už po prvej upomienke a informovať ju, čo je dôvodom neskorého vrátenia požičaných kníh, resp. aký majú problém.

SNK AKO ŽIADAJÚCA KNIŽNICA

Žiadajúcou knižnicou je knižnica, ktorá žiada inú knižnicu o výpožičku MVS alebo o kópie. SNK je v tejto pozícii v prípade, že knihu, ktorú žiada jej čitateľ, nemá vo svojom fonde. Zväčša ide o publikácie inej ako slovacikálnej proveniencie, ktorých získavanie do fondu nie je súčasťou akvizíčnej poli-

tiky SNK. SNK žiada o výpožičku inú knižnicu aj vtedy, keď je požadovaná kniha ešte na spracovaní v technologickej linke, prípadne je požičaná a je na ňu veľa rezervácií, takže čitateľ by sa k nej v čase, keď ju potrebuje, nedostal. Obracia sa však na knižnicu, ktorá má viacero voľných exemplárov, pričom dbá na to, aby v požiadanej knižnici ostal voľný výtlačok pre jej čitateľa. Internetizácia týmto vnáša do MVS nový prvok: Prečo by mal čitateľ čakať na vrátenie požadovanej knihy, keď je v inej knižnici voľná?

OBJEDNÁVKA ČITATEĽA

O požičanie dokumentu z inej knižnice môžu žiadať len registrovaní čitatelia SNK s platným čitateľským preukazom, ktorí si môžu vybrať jednu z troch žiadaniek urč-

ných na objednávku výpožičky alebo kópie prostredníctvom MVS. Môžu použiť elektronickú žiadamku vystavenú na ľavej strane online katalógu SNK, o MVS môžu požiadať elektronickou poštou na adrese mvs@snk.sk, prípadne môžu použiť papierový formulár na výpožičnom pulte v požičovni SNK.

ELEKTRONICKÁ ŽIADANKA ČITATEĽA NA WEBOVEJ STRÁNKE SNK

Žiadanka je uvedená na obrázku 4.

V SNK ako žiadajúcej knižnici sa vedú dve evidencie MVS, ktoré sa vzťahujú tak na výpožičky, ako aj na kópie. Vyplýva to zo zabezpečovania výpožičiek a kópií MVS z požiadanej knižnice jednou pracovníčkou.

Historické fondy

Služby knižnice

Knižničný poriadok SNK

Cenník poplatkov SNK

Knižničné služby

Študovne

Národná komisia pre služby

Pracovná skupina pre IVC

Pracovná skupina pre výpožičky a MVS v systéme VIRTUA

Bibliografické

Biografické

Archívne

Muzeálne

Genealogické

Oddelenie pre knižničný systém SR

Služby vydavateľom (ISBN)

Služby vydavateľom (ISMN)

Služby školám a vzdelaniu

Odborné činnosti

Národná bibliografická agentúra

Sekcia dejín knižnej kultúry

Národný biografický ústav

Archív literatúry a umenia

Slovenské národné literárne múzeum

Slovenské múzeum A. S. Puškina

Štúdiu v odbore Dokumentácie kultúrneho dedičstva

Kde nás nájdete

Napíšte nám

Žiadanka medziknižničnej výpožičnej služby - čitateľ

UPOZORNENIE:
Žiadanka sa nepoužíva na objednávanie dokumentov z fondu Slovenskej národnej knižnice v Martine.

* povinné údaje

Údaje o čitateľovi

Meno a priezvisko*:

Ulica:

Mesto*:

PSČ:

Telefón:

E-mail:

Čarový kód čitateľského preukazu:

Objednávka MVS/MVS

Výpožička knihy

Autor:

Názov:

Miesto a rok vydania:

ISBN:

Moja požiadavka je aktuálna do*:

Xerokópia článku

Názov časopisu:

Ročník:

Rok:

Číslo:

ISSN:

Autor článku:

Názov článku:

Strany:

V prípade, že sa kniha /článok/ nenachádza na území Slovenska, súhlasím s objednaním zo zahraničnej knižnice:

Z knižnice Českej republiky:

Z inej knižnice v zahraničí okrem British Library:

Z British Library:

Súhlasím s uhradením poplatkov za xerokópie alebo výpožičku dokumentu zo zahraničnej knižnice podľa Cenníka poplatkov v Slovenskej národnej knižnici.

Poznámka:

Obrázok 4 Žiadanka čitateľa

EVIDENCIA POŽIADAVKY ČITATEĽA A JEJ VYBAVENIA V POŽIADANEJ KNIŽNICI

Po overení a doplnení bibliografických údajov sa požiadavka zaeviduje v **evidencii požiadaviek** s týmito údajmi:

- poradové číslo žiadanky,
- dátum prijatia žiadanky,
- meno čitateľa,
- názov knihy (článku, periodika),
- názov požiadanej knižnice a dátum odoslania žiadanky,
- dátum príchodu výpožičky alebo kópie,

- spôsob vybavenia požiadavky (pri výpožičke – signatúra, pri kópii – počet strán),
- spôsob platby požiadanej knižnici,
- dátum zaplatenia faktúry knižnicou (SNK),
- dátum úhrady čitateľom.

EVIDENCIA VÝPOŽIČIEK Z POŽIADANEJ KNIŽNICE ZASLANÝCH ČITATEĽOM SNK

Tvorí ju **kartotéka prijatých žiadaniek od čitateľov** s dátumom výpožičky, s požadovaným dátumom vrátenia a s dátumom predĺženia a upomienok.

V praxi sa stretávame s prípadmi, keď žiadajúce knižnice takúto evidenciu nerobia, dokonca nevedia, ktorému čitateľovi knihu požičali a kedy a či ju vrátil, čo spôsobuje množstvo problémov medzi požiadanou a žiadajúcou knižnicou.

LOKÁCIA ŽIADANKY MVS

Zisťovanie, ktorá knižnica požadovanú knihu vlastní, patrí medzi najdôležitejšie fázy činnosti žiadajúcej knižnice. SNK na to využíva súborný katalóg na portáli *Slovenská knižnica*. Pri zistení knihy vo viacerých knižniciach sa nikdy nemožno uspokojiť s prvou lokalizovanou knižnicou, ale treba si pozrieť aj katalógy ďalších knižníc a potom vybrať knižnicu, v ktorej je viac exemplárov. Pri požiadavke na rezerváciu si treba všimnúť počet rezervácií a vybrať knižnicu, kde je rezervácií najmenej, resp. nie sú žiadne.

Ak sa kniha nenájdje v súbornom katalógu *Slovenská knižnica*, znamená to, že ju nemá žiadna knižnica na portáli a hľadanie v online katalógoch jednotlivých knižníc je teda zbytočné. V takom prípade sa využívajú online katalógy iných knižníc mimo portálu *Slovenská knižnica*, pričom sa vychádza z profilu fondu požiadanej knižnice.

Pri požiadavke na kópiu sa využíva predovšetkým *Súborný katalóg periodík*.

VÝPOŽIČKA ČITATEĽOVI ŽIADAJÚCEJ KNIŽNICE

Po príchode knihy alebo kópie do SNK sa táto skutočnosť oznámi čitateľovi elektronickou poštou, telefonicke alebo prostredníctvom SMS. Čitateľ si musí prevziať knihu osobne, pri výpožičke podpísať potvrdenku o výpožičke a pri kópiách uhradiť v registračnej pokladni na výpožičnom pulte príslušný poplatok.

Podľa požiadaviek požiadanej knižnice sa zároveň pripravujú podklady na fakturáciu.

Pri prevzatí výpožičky dostane čitateľ záložku s požadovaným dátumom vrátenia. Po prekročení výpožičnej lehoty sa mu posielajú v zaužívanom režime upomienky a pri vrátení výpožičky musí uhradiť stanovenú pokutu. KIS VIRTUA umožňuje na MVS zablokovať čitateľovi objednávky a výpožičky dokumentov z fondov SNK.

PRACOVNÁ SKUPINA PRE VÝPOŽIČKY A MVS V KIS VIRTUA

MVS je v jednotlivých knižniciach začlenená do rôznych organizačných útvarov. Aj keď sú členmi pracovnej skupiny pre výpožičky a MVS väčšinou vedúci knižnično-informačných alebo priamo výpožičných služieb, ich úlohou je informovať kolegov z MVS o požiadavkách kladených na výpožičný proces v KIS VIRTUA, a to aj vtedy, keď je pracovisko MVS začlenené do iného pracoviska. Školenia zamerané na výpožičky v KIS VIRTUA neumožňujú venovať MVS dostatočnú pozornosť, pretože sa sústreďujú predovšetkým na registráciu čitateľa a priebeh výpožičných transakcií. SNK preto zvoláva pracovníkov MVS zo všetkých knižníc s KIS VIRTUA na osobitné porady, resp. semináre zamerané širšie, najmä na zopakovanie zásad MVS. Od implementácie KIS VIRTUA do výpožičného procesu tak urobila už dvakrát – v roku 2008 a v máji 2012.

V kvartálnych štatistikách (od apríla 2012 v mesačných), ktoré SNK pripravuje a distribuuje všetkým knižniciam s KIS VIRTUA, sú aj údaje o MVS, t. j. o počte aktívnych žiadajúcich knižníc a novozaregistrovaných žiadajúcich knižníc, pričom údaje o výpožičných transakciách z fondov požiadanych knižníc sa zatiaľ osobitne nesledujú.

Všetky metodické materiály nevyhnutné pre MVS (napr. registračný formulár knižnice, zásielka ako doporučený list vo vnútroštátnom styku, podmienky pre nedodanie doporučeného listu, zásielka ako balík vo vnútroštátnom styku, podmienky pre nedodanie poisteného balíka a ďalšie) sú k dispozícii na týchto webových stránkach:

- webová stránka pracovnej skupiny pre výpožičky a MVS v KIS VIRTUA <<http://www.snk.sk/?metodicke-materialy-ps>>,
- webová stránka Oddelenia pre knižničný systém SR <http://www.snk.sk/?metodika_pre_sluzby>,
- webová stránka MVS <<http://www.snk.sk/?medzikniznicne-vypozicne-sluzby>>.

KNIŽNICE V GLASGOWE POMÔŽU ONKOLOGICKÝM PACIENTOM

Občianske združenia **Glasgow Life** a **Macmillan Cancer Support**, ktoré pôsobia v škótskom Glasgowe, sa snažia spoločnými silami vytvárať podmienky na to, aby každému obyvateľovi mesta trpiacemu rakovinou poskytovali podporu zo strany miestneho spoločenstva. S týmto cieľom preškolili dobrovoľníkov, ktorí budú v 25 miestnych knižniciach, v osobitne zriadených centrách, poskytovať onkologickým pacientom, ich rodinám a priateľom nielen praktické rady, ale najmä citovú podporu. Informácie a rady, ktoré pacienti a ich rodiny nesmierne potrebujú, sa im doteraz poskytovali zväčša iba v zdravotníckych zariadeniach. Iniciátori kampane veria, že sa im do nej podarí zapojiť čo najviac ľudí a že poznatky a skúsenosti získané z tejto práce sa uplatnia ako modelové riešenie aj v ostatných regiónoch Škótska. Informovala o tom agentúra BBC.

<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-glasgow-west-19625211> 18. 9. 2012

T.T.